

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту
Економічний факультет
Кафедра маркетингу, комерційної діяльності та економічної теорії

РОБОЧА ПРОГРАМА З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ МІКРОЕКОНОМІКА

Код та назва спеціальності	D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Форма навчання:	+ денна, + заочна
Семестр	2
Кількість кредитів ЄКСТ	5 кредитів
Форма підсумкового контролю	Іспит
Розробник програми	Косич М.В., канд. екон. наук., доцент

Харків – 2025 р.

2 ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Галузь знань: D - Бізнес адміністрування та право

Обов'язкова/Вибіркова: Обов'язкова

Курс: 1 Семестр 2

3 ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Косич Марина Василівна

Контактна інформація (kosych@kart.edu.ua, kosychmv@gmail.com, кафедра «Маркетинг, комерційна діяльність та економічна теорія», 3.410)

Час консультацій: четвер з 16.00 -17.00

Форми зв'язку: (Zoom, Moodle)

Ідентифікатор персональної конференції в ZOOM 909 571 4276
пароль 64 96 46

<https://us04web.zoom.us/j/9095714276?pwd=U2VLTkZzMDd0cWlHWnAwM3dPUEpKdz09>

4 МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Мета навчальної освітньої компоненти: Сформувати у здобувачів системне розуміння теоретичних основ поведінки окремих економічних суб'єктів: домогосподарств (окремої особи), фірми, державних організацій, які прагнуть раціоналізувати рішення, що приймаються, тобто отримати максимальний результат при мінімальних витратах.

Завдання освітньої компоненти:

- сформувати у здобувачів розуміння сутності, структури та функцій мікроекономічного аналізу;
- ознайомити з класичними та інноваційними інструментами мікроекономічного аналізу;
- навчити аналізувати ефективність економічної діяльності окремих економічних суб'єктів та приймати раціональні економічні рішення;
- розвинути навички практичного застосування методів мікроекономічного аналізу для оптимізації економічних процесів;
- сформувати компетентності щодо планування економічної діяльності домогосподарств та компаній у різних типах ринкових структур;
- сформувати здатність презентувати бізнес-плани компаній, аргументувати вибір інструментів і обґрунтовувати їх результативність у практичних кейсах.

5 КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок або у процесі навчання, що передбачає

застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетенції (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетенції (СК):

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку

Результати навчання (РН):

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно- наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи, страхування та фондового ринку.

6 ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Перелік дисциплін чи курсів, необхідних для засвоєння: Вступ до фаху, Політична економія, Вища та прикладна математика.

7 ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Макроекономіка, Фінанси підприємств, фінанси домогосподарств, фінанси залізничного транспорту.

8 ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Відповідно до резолюції ООН №70/1 та Указу Президента України №722/2019, освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку:

SDG 1 – Подолання бідності

Опис реалізації: Дисципліна знайомить студентів із ефективними інструментами прийняття економічних рішень для підвищення добробуту населення країни.

SDG 8 – Гідна праця та економічне зростання

Опис реалізації:

Дисципліна формує компетентності створення ефективних економічних рішень, які підтримують розвиток підприємств, сприяють конкурентоспроможності, інноваційному підприємництву та формуванню сучасних ринкових практик, що стимулюють стратегічне економічне зростання.

SDG 9 – Індустрія, інновації та інфраструктура

Опис реалізації:

Дисципліна знайомить студентів з сучасними digital-інструментами та технологіями економічних комунікацій, формуючи компетентності використання нових технологій у мікроекономічному аналізі.

SDG 12 – Відповідальне споживання та виробництво

Опис реалізації:

Навчання передбачає формування етичних принципів економічної діяльності, відповідальне формування споживчого попиту, підготовку соціально відповідального бізнесу.

SDG 16 – Мир, справедливість та сильні інституції

Опис реалізації:

Дисципліна формує розуміння етичних підходів у веденні економічної діяльності. Особлива увага при викладенні дисципліни приділяється прозорості економічної інформації, завдяки чому зміцнюється довіра між споживачами та бізнесом.

SDG 17 – Партнерство заради сталого розвитку

Опис реалізації:

В ході вивчення дисципліни розглядаються інтегровані комунікації, співпраця з бізнесом, громадськими інституціями, транспортними підприємствами та цифровими платформами, що формує компетентність ефективної взаємодії та партнерства у сфері мікроекономіки.

9 ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1 ОСНОВИ МІКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Тема 1 Предмет і метод мікроекономіки

Предмет та об'єкти дослідження мікроекономічної теорії. Суб'єкти мікроекономічного аналізу та їх функції. Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів. Методи мікроекономічних досліджень.

Тема 2 Теорія граничної корисності економічного блага та поведінки споживача

Поняття блага. Корисність блага. Загальна та гранична корисність. Споживчий вибір і бюджетні обмеження. Вихідні умови для аналізу

поведінки споживача. Принцип спадаючої граничної корисності і закон попиту. Процес споживання і динаміка загальної і граничної корисності. Гранична корисність і крива попиту. Гранична корисність благ і рівновага споживача. Поняття рівноваги споживача. Процес споживання і максимізація загального задоволення. Співвідношення між граничними корисностями благ і їх цінами.

Тема 3 Ординалістська теорія поведінки споживача

Особливості аналізу поведінки споживача в ординалістській моделі. Крива байдужості та її властивості. Гранична норма заміни благ. Бюджетне обмеження споживача. Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу.

Тема 4 Аналіз поведінки споживача

Концепція кривих байдужості і поведінка споживача, її суть і побудова. Крива байдужості і рівновага споживача. Аналіз кривих байдужості і ефекти доходу та заміщення. Вплив держави на поведінку споживача.

Тема 5 Попит, пропозиція та їх взаємодія

Закон попиту і пропозиції як один із основних законів функціонування ринкової системи. Суть поняття «попит». Залежність між ціною і величиною попиту, закон попиту. Крива попиту. Індивідуальний і ринковий попит. Еластичність попиту. Коефіцієнти еластичності. Характеристика основних факторів цінової еластичності попиту. Пропозиція: поняття, закон, крива. Еластичність пропозиції, фактори, що впливають на еластичність. Ринкова рівновага попиту і пропозиції. Поняття рівноваги ринку. Визначення рівноважної ціни і рівноважної кількості товарів. Взаємодія попиту та пропозиції. Аналіз ринкових ситуацій з одночасними змінами у попиту та пропозиції.

Тема 6 Мікроекономічна модель підприємства

Суть, умови та види підприємницької діяльності. Організаційні форми підприємництва.

Мікроекономічна модель підприємства, її найважливіші параметри. Фактор часу і множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткий і довготривалий періоди функціонування підприємства.

Поняття і параметри виробничої функції. Закон спадної продуктивності. Виробнича функція з двома змінними факторами. Заміщення факторів. Межі заміщення факторів. Віддача від масштабу. Поняття про економію, обумовлену ростом масштабів виробництва. Графіки виробничої функції з постійною, спадаючою, зростаючою віддачою.

Тема 7 Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Особливості попиту та пропозиції на ринку факторів виробництва. Особливості ринку робочої сили та факторів, що впливають на нього. Особливості ринку землі. Ціна землі та земельна рента. Ринок капіталу. Особливості пропозиції та рівноваги на ринку капіталу.

Тема 8 Витрати виробництва

Суть і структура витрат. Витрати втрачених можливостей (навіяні витрати, альтернативні витрати). Явні і неявні, внутрішні і зовнішні витрати. Постійні і змінні витрати. Середні та граничні витрати. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Умови мінімізації витрат. Умови максимізації випуску продукції при заданих цінах ресурсів і загальній сумі витрат.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімального ефективного розміру підприємства.

МОДУЛЬ 2 ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР ТА ЗАГАЛЬНА РІВНОВАГА

Тема 9 Ринок досконалої конкуренції

Характерні риси поведінки підприємства в умовах досконалої конкуренції. Дохід і його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми. Конкурентна стратегія підприємства в короткому періоді. Правило максимізації прибутку. Довгострокова рівновага фірми в умовах досконалої конкуренції. Переваги та недоліки досконалої конкуренції.

Тема 10 Монопольний ринок

Підприємство на монополічному ринку. Суть та види монополій, ознаки монополій, форми бар'єрів для вступу конкурентів в монополізовану галузь. Визначення монополістом ціни і обсягів виробництва. Цінова дискримінація.

Тема 11 Ринок монополістичної конкуренції та олігополії

Олігополістична структура ринку. Основні ознаки та причини існування олігополії. Умови, барери для вступу до олігополістичної галузі. Модель дуополії Курно, її суть та формальні умови. Рівновага Курно. Обмеженість моделі Курно. Основні риси та моделі олігополістичного ціноутворення. Ефективність олігополії, її економічні наслідки.

Поведінка підприємства на ринку монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція і її ознаки. Диференціація продукту і її форми. Нецінова конкуренція.

Тема 12 Ринок факторів виробництва

Особливості попиту та пропозиції факторів виробництва. Ринок праці. Заробітна плата та чинники., які впливають на неї. Особливості ринку природних ресурсів, Ціна землі та рента. Ринок капіталу. Дисконтування. Прийняття інвестиційних рішень.

Тема 13 Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Ефективність обміну. Критерій та оптимум Парето. Діаграма Еджворта. Ефективність виробництва. Загальна рівновага і економіка добробуту. Теореми економіки добробуту.

Тема 14 Інституціональні аспекти ринкового господарства

Циклічний характер економічного розвитку. Монопольна влада, недостатня інформованість ринкових суб'єктів. Неспроможність забезпечити виробництво суспільних благ. Зовнішні ефекти економічної діяльності. Нерівномірний розподіл насущних благ, що суперечить принципу справедливості. Суспільні блага. Недосконалі блага. Оптимальний обсяг. Зовнішні ефекти або екстерналії. Негативні зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти. Податок Пігу. Теорема Коуза. Регулювання діяльності монополій.

10 ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Предмет і метод мікроекономіки

Обговорення теоретичних засад мікроекономічного аналізу, визначення

суб'єктів та об'єктів мікроекономічного аналізу та їх функції. Аналіз моделі кругообігу ресурсів, продуктів і доходів. Методи мікроекономічних досліджень.

Практичне заняття 2. Теорія граничної корисності економічного блага та поведінки споживача

Дослідження базових понять теорії граничної корисності. Формування умов для аналізу поведінки споживача. Визначення поняття рівноваги споживача. Процес споживання і максимізація загального задоволення.

Практичне заняття 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Визначення особливостей аналізу поведінки споживача в ординалістській моделі. Крива байдужості та її властивості. Бюджетне обмеження споживача. Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу.

Практичне заняття 4. Аналіз поведінки споживача

Аналіз концепції кривих байдужості і поведінки споживача. Крива байдужості і рівновага споживача. Аналіз кривих байдужості і ефекти доходу та заміщення. Дослідження впливу держави на поведінку споживача та її практичне застосування.

Практичне заняття 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія

Визначення одного із основних законів функціонування ринкової системи: закони попиту та пропозиції та їх взаємодія. Аналіз коефіцієнтів еластичності та їх практичне застосування. Характеристика основних факторів цінової еластичності попиту. Аналіз рівноваги ринку та визначення рівноважної ціни і рівноважної кількості товарів. Аналіз ринкових ситуацій з одночасними змінами у попиту та пропозиції.

Практичне заняття 6. Мікроекономічна модель підприємства

Розгляд умов та видів підприємницької діяльності та їх організаційних форм. Дослідження фактору часу у функціонуванні підприємств.

Аналіз виробничої функції з однією та двома змінними факторами. Дослідження віддачі від масштабу виробництва та їх різновидів. Практичне застосування ефекту від масштабу виробництва у економічній дійсності.

Практичне заняття 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Дослідження особливостей попиту та пропозиції на ринку факторів виробництва. Особливості ринку робочої сили та факторів, що впливають на нього. Особливості ринку землі. Ціна землі та земельна рента. Ринок капіталу. Особливості пропозиції та рівноваги на ринку капіталу. Характеристика економічної дійсності на ринках факторів виробництва.

Практичне заняття 8. Витрати виробництва

Визначення сутності і структури витрат. Аналіз умов мінімізації витрат та максимізації випуску продукції при заданих цінах ресурсів і загальній сумі витрат. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімального ефективного розміру підприємства. Визначення показників ефективності діяльності підприємств.

Практичне заняття 9. Ринок досконалої конкуренції

Вивчення характерних рис поведінки підприємства в умовах досконалої конкуренції. Побудова конкурентної стратегії підприємства в короткому періоді. Практичне застосування правила максимізації прибутку.

Довгострокова рівновага фірми в умовах досконалої конкуренції. Переваги та недоліки досконалої конкуренції в сучасних умовах господарювання.

Практичне заняття 10. Монопольний ринок

Дослідження поведінки підприємств на монопольному ринку. Визначення монополістом ціни і обсягів виробництва. Аналіз цінової дискримінації та практичне застосування.

Практичне заняття 11. Ринок монополістичної конкуренції та олігополії

Аналіз олігополістичної структури ринку. Визначення основних ознак та причин існування олігополії. Основні риси та моделі олігополістичного ціноутворення. Ефективність олігополії, її економічні наслідки.

Поведінка підприємства на ринку монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція і її ознаки. Диференціація продукту і її форми. Особливості застосування нецінової конкуренції в сучасних реаліях.

Практичне заняття 12. Ринок факторів виробництва

Дослідження особливостей попиту та пропозиції факторів виробництва. Вивчення особливостей ринку праці, природних ресурсів та капіталу. Алгоритм прийняття інвестиційних рішень та їх практичне застосування.

Практичне заняття 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Аналіз ефективності обміну та виробництва. Визначення загальної рівноваги і економіки добробуту. Теореми економіки добробуту.

Практичне заняття 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Аналіз засад циклічного характеру економічного розвитку. Неспроможність забезпечити виробництво суспільних благ. Дослідження зовнішніх ефектів економічної діяльності. Регулювання діяльності монополій в сучасних умовах.

11 САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувача освіти включає такі види завдань:

1. Опрацювання теоретичного матеріалу

Самостійне вивчення лекційних тем, рекомендованих джерел, нормативно-правових документів у сфері мікроекономічного аналізу, сучасних інструментів мікроекономічної дійсності.

2. Підготовка до практичних занять

Аналіз прикладів аналізу підприємницької діяльності, виконання попередніх розрахунків, ознайомлення з реальними бізнес проектами підприємств, підготовка коротких презентацій або відповідей для обговорення на заняттях.

3. Виконання індивідуальних завдань (ІДЗ)

Підготовка аналітичних або творчих робіт (аналіз економічної діяльності підприємства, розробка бізнес-плану, оцінка ефективності результатів діяльності підприємств), з урахуванням сучасних вимог етики, інклюзії, прозорості та відповідальності.

4. Підготовка до підсумкового контролю

Опрацювання контрольних питань до тем лекцій, систематизація матеріалу, повторення основних понять та моделей, аналіз типових помилок, підготовка

до тестування та підсумкової контрольної роботи до модуля.

12 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (ДЕННА ФОРМА)

№	Тема	Лекції (год)	Практич- ні (год)	Лабор аторні (год)	Самостій- на робота (год)	Всього (год)
		30	30	–	90	150
1	Предмет і метод мікроекономіки	2	2	–	6	10
2	Теорія граничної корисності економічного блага та поведінки споживача	2	2	–	6	10
3	Ординалістська теорія поведінки споживача	2	2	–	6	10
4	Аналіз поведінки споживача	2	2	–	6	10
5	Попит, пропозиція та їх взаємодія	4	4	–	6	14
6	Мікроекономічна модель підприємства	2	2	–	6	10
7	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2	2	–	6	10
8	Витрати виробництва	2	2	–	10	14
9	Ринок досконалої конкуренції	2	2	–	8	12
10	Монопольний ринок	2	2	–	6	10
11	Ринок монополістичної конкуренції та олігополії	2	2	-	6	10
12	Ринок факторів виробництва	2	2	-	6	10
13	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	2	2	-	6	10
14	Інституціональні аспекти ринкового господарства	2	2	-	6	10

13 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Складання бізнес-плану підприємства

Завдання має містити:

- визначення величини початкового капіталу,
- склад витрат на виробництво продукції (послуг),
- розподіл витрат на постійні та змінні,
- розрахунок крапки беззбитковості аналітичним та графічним способами,
- розрахунок строку окупності проекту,
- розрахунок усіх показників ефективності виробництва.

Аналіз структури ринку за типами ринкових структур

Завдання має містити:

- розподіл ринку за типами ринкових структур,
- визначення частки кожного типу ринкової структури,

- приклади підприємств кожного типу ринкових структур.

Корекція зовнішніх ефектів

Завдання має містити:

- визначення переліку зовнішніх ефектів в сучасних умовах,
- вибір інструментів корекції зовнішніх ефектів,
- розрахунок зміни доходів під впливом зовнішніх ефектів.

14 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються такі методи навчання:

- розбір практичних задач і ситуаційних завдань;
- групова робота та командні проекти;
- дискусії та обговорення практичних прикладів;
- аналіз результатів діяльності підприємств;
- виконання індивідуальних практичних завдань;
- презентації студентських робіт.

15 ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Порядок оцінювання результатів навчання визначається Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в Українському держаному університеті залізничного транспорту.

Формування оцінки за 100-бальною шкалою

Максимальна кількість балів	
Вид контролю	Сума балів
Поточний контроль:	до 60
1) індивідуальні завдання	до 30
2) практичні заняття	до 30
Модульний контроль	до 40

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (до 30 балів)

16–20 балів – активна участь у дискусіях, обґрунтовані відповіді, якісне виконання завдань.

10–15 балів – часткова активність, відповіді переважно правильні, але не завжди аргументовані.

5–9 балів – низький рівень участі, рідкі відповіді, слабкий аналіз матеріалу.

0–4 бали – відсутність активності, нерозуміння матеріалу, невиконання завдань.

ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (до 30 балів)

Критерії оцінювання ІДЗ:

8–10 балів – повністю розкрито тему, самостійність, оригінальний підхід, використання сучасних джерел, креативність, грамотні висновки.

6–7 балів – тема розкрита достатньо, але бракує власних аналітичних висновків або є недоліки в оформленні.

3–5 балів — поверхнєве опрацювання, слабка аргументація, мало прикладів.

0–2 бали — тема не розкрита, копїпаст, несвоєчасне подання.

Кейс	Макс. балів
1. Складання бізнес-плану підприємства	10
2. Аналіз структури ринку за типами ринкових структур	10
3. Корекція зовнішніх ефектів	10
Разом	30 балів

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач за модуль, становить **100** (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів модульний контроль). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає оцінку за семестр.

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки і індивідуального навчального плану (при успішній здачі екзамену/заліку) здобувача вищої освіти, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (відмінно, добре, задовільно (незадовільно) для іспитів, курсових робіт/проектів або зараховано/не зараховано для заліків) та шкали ECTS (A, B, C, D, E, F).

Визначення назви за національною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS інка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

16 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Порушення Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Забезпечення дотримання Кодексу академічної доброчесності зазначено в Положенні про організацію освітнього процесу в Університеті, доступний за посиланням:

16.1 Визначення плагіату та його наслідків

Плагіат – це оприлюднення (повністю або частково) чужих текстів, ідей, даних чи результатів під виглядом власних без коректного посилання на джерело. Будь-який прояв плагіату в індивідуальних чи контрольних роботах призводить до анулювання роботи (0 балів) та необхідності повторного виконання з можливим обмеженням максимальної оцінки згідно з Положенням про освітній процес УкрДУЗТ.

16.2 Студенти зобов'язані дотримуватися вимог щодо академічного цитування:

- зазначення автора та джерела при використанні ідей, цитат, статистики;
- оформлення списку використаних джерел;
- недопустимість «самоплагіату» (повторного подання однієї й тієї ж роботи на різні дисципліни).

16.3 Етика використання AI-інструментів

AI (ChatGPT, Midjourney, Grammarly та ін.) може використовуватися лише як допоміжний інструмент для дослідження (розширений Гугл), формулювання ідей, структурування тексту, створення варіантів дизайну.

Заборонено подавати як власний результат повністю автоматично згенеровані тексти або креативні роботи, без авторського опрацювання.

16.4 Процедура оскарження оцінок

Студент має право оскаржити отриману оцінку в термін, який визначений Положенням про освітній процес УкрДУЗТ.

16.5 Правила поведінки на заняттях

- дотримання поваги та толерантності у спілкуванні;
- активна участь у дискусіях без перебивань інших;
- заборона використання мобільних пристроїв не за призначенням під час заняття;
- заборона агресивної, дискримінаційної чи образливої поведінки;
- дотримання вимог безбар'єрності та інклюзивності у взаємодії.

17 ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань підготовки для екзамену

1. Предмет та об'єкти дослідження мікроекономічної теорії.
2. Суб'єкти мікроекономічного аналізу та їх функції.
3. Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів.
4. Методи мікроекономічних досліджень.
5. Поняття блага. Загальна та гранична корисність.
6. Споживчий вибір і бюджетні обмеження.
7. Поняття рівноваги споживача. Процес споживання і максимізація

загального задоволення.

8. Особливості аналізу поведінки споживача в ординалістській моделі. Крива байдужості та її властивості.
9. Бюджетне обмеження споживача. Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу.
10. Суть поняття «попит». Крива та закон попиту. Індивідуальний і ринковий попит.
11. Еластичність попиту. Характеристика основних факторів цінової еластичності попиту.
12. Пропозиція: поняття, закон, крива.
13. Ринкова рівновага попиту і пропозиції.
14. Мікроекономічна модель підприємства. Короткий і довготривалий періоди функціонування підприємства.
15. Поняття і параметри виробничої функції. Закон спадної продуктивності.
16. Виробнича функція з двома змінними факторами. Заміщення факторів. Віддача від масштабу.
17. Особливості попиту та пропозиції на ринку факторів виробництва. Особливості ринку робочої сили та факторів, що впливають на нього. Особливості ринку землі. Ринок капіталу.
18. Суть і структура витрат. Витрати втрачених можливостей (навіяні витрати, альтернативні витрати). Явні і неявні, внутрішні і зовнішні витрати.
19. Постійні і змінні витрати. Середні та граничні витрати.
20. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Умови мінімізації витрат.
21. Характерні риси поведінки підприємства в умовах досконалої конкуренції.
22. Конкурентна стратегія підприємства в короткостроковому періоді. Правило максимізації прибутку.
23. Довгострокова рівновага фірми в умовах досконалої конкуренції. Переваги та недоліки досконалої конкуренції.
24. Підприємство на монополізованому ринку. Суть та види монополій, ознаки монополій, форми бар'єрів для вступу конкурентів в монополізовану галузь.
25. Визначення монополістом ціни і обсягів виробництва. Цінова дискримінація.
26. Олігополістична структура ринку. Основні ознаки та причини існування олігополії. Умови, бар'єри для вступу до олігополістичної галузі.
27. Основні риси та моделі олігополістичного ціноутворення. Ефективність олігополії, її економічні наслідки.
28. Поведінка підприємства на ринку монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція і її ознаки.
29. Диференціація продукту і її форми. Нецінова конкуренція.
30. Ефективність обміну. Критерій та оптимум Парето. Діаграма Еджворта. Ефективність виробництва.
31. Загальна рівновага і економіка добробуту. Теорема економіки добробуту.
32. Зовнішні ефекти економічної діяльності. Негативні зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти.

33. Нерівномірний розподіл насущних благ, що суперечить принципу справедливості. Суспільні блага.

18 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг курс [Текст]: Навч. посіб./А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва. – Харків.: ХНАМГ, 2012. – 247 с.
2. Гойчук О. І. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. екон. спец. / О. І. Гойчук. – Ніжин : Лисенко М. М., 2011. – 475 с.
3. Дзюбик, С. Д. Основи економічної теорії: навч. посіб. / С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – 3-тє вид., переробл. і доповн. - К.: Знання, 2014. - 423 с.
4. Економічна теорія [Текст]: Навч. посібник / Н.М. Каменева, М.В. Косич, О.І. Фролов, О.Ю. Александрова. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. – 163 с.
5. Косич М.В., Фролов О.І., Александрова О.Ю. Економічна теорія: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – Ч.1. – 76 с.
6. Курс мікроекономіки: навчальний посібник / за ред. С.І.Архієреєва. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. 156 с.
7. Мікроекономіка [Текст]: Підручник / [А. П. Наливайко, Л. А. Азьмук, П. Г. Банщикова та ін.] ; за наук. ред. А. П. Наливайка. – К.: КНЕУ, 2011. –446 с.
8. Мельник П. В. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Мельник, І. А. Максименко, Н. П. Мацелюх. – Чернівці: Прут, 2010. – 352 с.
9. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка [Текст]: Навчальний посібник / за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». – 2015. – 348 с.
10. Отрошко, О.В. Основи економічної теорії: Навч. посіб. / О.В. Отрошко ; 2-ге вид., перероб. та доп. ; Рекомендовано МОН — К.: Знання, 2013. — 334 с.
11. Рудий М. М. Мікроекономіка [Текст]: навч. посіб. / М. М. Рудий. - 2-ге вид., випр. та доп. – К. : Каравела, 2010. – 359 с.
12. Уфимцева О. Ю. Мікроекономіка. Курс лекцій [Текст]: Підручник. /О. Ю. Уфимцева. – Дніпропетровськ.: ПДАБА, – 2012. – 174 с.

Додаткова:

1. Андреюк Н. В. Мікроекономіка. Основи теорії та практикум [Текст]: Навч.метод. посіб./ Н. В. Андреюк, Л. В. Кузнецова, Н. М. Салатюк. – К.: НУХТ, 2010. – 408 с.
2. Борович О. Д., Каменева Н. М. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник / О. Д. Борович, Н. М. Каменева. – Харків: УкрДАЗТ, 2010. – 318с.
3. Дзюбик, С. Д. Основи економічної теорії [Текст]: навч. посіб. / С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – 3-тє вид., переробл. і доповн. - К.: Знання, 2014. — 423 с.
4. Економічна теорія [Текст]: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. –Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608с.
5. Економічна теорія: навч. посіб. Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
6. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І. Ф., Калмикова Н. Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2020. 76 с.
7. Мікроекономіка. Програма, плани семінарських занять та завдання для самостійної роботи студентів економічних спеціальностей всіх форм навчання. Укладачі доц. Каменева Н.М., асис. Мозгова О.Т., УкрДАЗТ
8. Мікроекономіка : опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни підготовки бакалаврів / уклад. О. І. Завидівська. - Львів, 2018. - 46 с.
9. Основи економічної теорії: курс лекцій / І. В. Кокарев. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.

10. Якобчук В. П. Економічна теорія [Текст]: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. П. Якобчук. – Житомир: Рута, 2012. – 314 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. [http://metod.kart.edu.ua/ \](http://metod.kart.edu.ua/)
2. <https://pro-biznes.com.ua/>
3. <http://www.rada.gov.ua>
4. <http://www.uz.gov.ua>
5. <http://www.stat.gov.ua>
6. <http://www.bank.gov.ua>

19 МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Перелік обладнання:

- комп'ютер викладача;
- аудиторія, обладнана для презентацій і групової роботи.

Програмне забезпечення:

- MS Office / Google Workspace (Word, PowerPoint, Excel, Google Docs/Slides)

Перелік он-лайн платформ

LMS Moodle університету — розміщення матеріалів, тестів, завдань

<https://do.kart.edu.ua>

Посилання на онлайн-курс «Мікроекономіка»

<https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=16699>

20 ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

Косич Марина Василівна (<https://kart.edu.ua/staff/kosich-marina-vasilivna>) – лектор з мікроекономіки в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.01.01 – «Економічна теорія» в ХНУ ім. В.Н.Каразіна у 2005 році.

21 ВНЕСЕННЯ ЗМІН (ДАТА, СУТЬ, ПІДПИС)

Створено 30 листопада 2025 року.